

CHET TILLARINI O'QITISHDA FANLARARO INTEGRATSIYA ASOSIDA KASBIY KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISH

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20677553>

Hamdamova Mahzuna Tursunovna

*O'zbekiston davlat jahon tillari universitetining "Ingliz tili nazariy aspektlari №3"
kafedrasini mudiri pedagogika fanlari doktori (DSc), professor*

Annotatsiya

Mazkur maqolada chet tillarini o'qitishda fanlararo integratsiya asosida kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda integratsiyalashgan ta'limning nazariy asoslari, uning chet tili darslarida qo'llanilish imkoniyatlari hamda talabalarning kommunikativ, madaniyatlararo va kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishdagi o'rnini tahlil qilingan. Shuningdek, CLIL (Content and Language Integrated Learning) yondashuvi, loyiha asosida o'qitish va raqamli texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari ko'rsatib berilgan. Integratsiyalashgan yondashuv ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytirish hamda amaliy til ko'nikmalarini rivojlantirishning samarali vositasi sifatida baholangan.

Kalit so'zlar

chet tillarini o'qitish, fanlararo integratsiya, CLIL, kasbiy kompetensiya, kommunikativ kompetensiya, innovatsion texnologiyalar, ta'lim integratsiyasi, madaniyatlararo muloqot, loyiha metodi, raqamli ta'lim.

ИНТЕГРИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ КАК СРЕДСТВО РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ

Хамдамова Махзуна Турсуновна

*Заведующая кафедрой «Теоретические аспекты английского языка № 3»
Узбекского государственного университета мировых языков, доктор педагогических
наук (ДПН), профессор*

Аннотация

В статье рассматриваются вопросы развития профессиональных компетенций посредством междисциплинарной интеграции в процессе обучения иностранным языкам. Анализируются теоретические основы интегрированного обучения, возможности его применения на занятиях по иностранному языку и его роль в формировании коммуникативной,

межкультурной и профессиональной компетентности обучающихся. Особое внимание уделяется подходу CLIL, проектным технологиям и использованию цифровых образовательных ресурсов. Делается вывод о том, что интегрированное обучение способствует повышению качества образования и эффективности формирования практических языковых навыков.

Ключевые слова

обучение иностранным языкам, междисциплинарная интеграция, CLIL, профессиональная компетентность, коммуникативная компетенция, образовательные технологии, цифровое обучение, межкультурная коммуникация.

INTERDISCIPLINARY INTEGRATION IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING AS A MEANS OF DEVELOPING PROFESSIONAL COMPETENCIES

Hamdamova Mahzuna Tursunovna

Head of the Department of "Theoretical Aspects of English Language No. 3" of the Uzbek State University of World Languages, Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Annotation

This article examines the development of professional competencies through interdisciplinary integration in foreign language teaching. The study explores the theoretical foundations of integrated learning, its application in foreign language classrooms, and its role in fostering communicative, intercultural, and professional competencies among learners. Particular attention is given to the CLIL approach, project-based learning, and the use of digital technologies. The findings suggest that integrated foreign language instruction enhances educational quality, increases learner motivation, and improves practical language proficiency.

Keywords

foreign language teaching, interdisciplinary integration, CLIL, professional competence, communicative competence, educational technologies, digital learning, intercultural communication, project-based learning.

Kirish

Globalashuv sharoitida chet tillarini bilish zamonaviy mutaxassisning muhim kasbiy talablaridan biriga aylanib bormoqda. Bugungi kunda ta'lim tizimi oldida nafaqat til bilimlarini shakllantirish, balki o'quvchilarning kasbiy faoliyatda chet

tilidan samarali foydalana olish kompetensiyalarini rivojlantirish vazifasi ham turibdi.

Shu nuqtai nazardan, chet tillarini o'qitishda fanlararo integratsiyaga asoslangan yondashuv alohida ahamiyat kasb etadi. Ushbu yondashuv til o'rganishni boshqa fanlar mazmuni bilan uyg'unlashtirish orqali o'quvchilarning bilimlarni amaliyotga tatbiq etish imkoniyatlarini kengaytiradi.

Mazkur maqolaning maqsadi chet tillarini o'qitishda fanlararo integratsiyaning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilish hamda uning kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishdagi o'rnini aniqlashdan iborat.

Integratsiyalashgan ta'limning nazariy asoslari

Ta'limda integratsiya tushunchasi turli fanlar o'rtasidagi aloqadorlikni ta'minlash, bilimlarni yaxlit tizim sifatida shakllantirishni anglatadi. Pedagogika fanida integratsiya o'quvchilarda tizimli fikrlashni rivojlantirish, nazariya va amaliyot o'rtasidagi bog'liqlikni kuchaytirish vositasi sifatida talqin qilinadi.

Chet tillarini o'qitishda integratsiya quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

- fanlararo bog'liqlikni ta'minlash;
- kasbiy yo'naltirilganlik;
- amaliy faoliyatga yo'naltirish;
- kommunikativlik;
- madaniyatlararo yondashuv.

CLIL yondashuvi va uning ahamiyati

Chet tillarini integratsiyalashgan holda o'qitishning eng samarali shakllaridan biri CLIL (Content and Language Integrated Learning) hisoblanadi.

CLIL yondashuvi quyidagi to'rt komponentga asoslanadi:

1. Content (Mazmun)

Muayyan fan mazmunini o'zlashtirish.

2. Communication (Muloqot)

Til vositasida samarali muloqot qilish.

3. Cognition (Tafakkur)

Tanqidiy va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish.

4. Culture (Madaniyat)

Madaniyatlararo kompetensiyani shakllantirish.

Mazkur yondashuv orqali talabalar chet tilini alohida fan sifatida emas, balki kasbiy faoliyat vositasi sifatida o'zlashtiradilar.

Chet tillarini o'qitishda fanlararo integratsiya yo'nalishlari

Integratsiyalashgan kurslarni tashkil etishda quyidagi yo'nalishlardan foydalanish mumkin:

Ingiliz tili + Axborot texnologiyalari

- texnik terminologiyani o'rganish;
- xalqaro dasturiy ta'minot bilan ishlash;
- IT loyihalarini ingliz tilida taqdim etish.

Ingliz tili + Iqtisodiyot

- biznes yozishmalari;
- marketing terminologiyasi;
- muzokaralar olib borish ko'nikmalari.

Ingliz tili + Pedagogika

- xorijiy metodikalarni o'rganish;
- xalqaro tajribalarni tahlil qilish;
- chet tilidagi ilmiy manbalar bilan ishlash.

Ingliz tili + Tibbiyot

- tibbiy terminologiya;
- kasbiy muloqot;
- xalqaro klinik tavsiyalar bilan tanishish.

Integratsiyalashgan kurslarning afzalliklari

Chet tillarini integratsiyalashgan holda o'qitish quyidagi ijobiy natijalarni beradi:

- o'quvchilarning motivatsiyasi ortadi;
- nazariy bilimlarning amaliy ahamiyati kuchayadi;
- kasbiy terminologiya boyiydi;
- kommunikativ kompetensiya rivojlanadi;
- mustaqil ta'lim ko'nikmalari shakllanadi;
- tanqidiy fikrlash rivojlanadi.

Innovatsion texnologiyalarning o'rni

Zamonaviy ta'limda integratsiyalashgan kurslarni tashkil etishda raqamli texnologiyalar muhim ahamiyatga ega.

Quyidagi vositalardan samarali foydalanish mumkin:

- virtual ta'lim platformalari;
- interaktiv taqdimotlar;
- onlayn loyihalar;
- elektron portfoliolar;
- videokonferensiyalar;
- sun'iy intellekt asosidagi ta'lim resurslari.

Bunday texnologiyalar ta'lim jarayonining individuallashuvi va moslashuvchanligini ta'minlaydi.

Integratsiyalashgan ta'limda o'qituvchining roli

Fanlararo integratsiyani amalga oshirishda o'qituvchi:

- ta'lim jarayonini loyihalashtiruvchi;
- fasilitator;
- maslahatchi;
- motivator;
- innovatsion texnologiyalarni qo'llovchi mutaxassis sifatida faoliyat yuritadi.

O'qituvchidan yuqori darajadagi metodik tayyorgarlik va kasbiy kompetensiyalar talab etiladi.

Integratsiyalashgan kurslarni tashkil etishdagi muammolar

Amaliyotda quyidagi qiyinchiliklar uchrashi mumkin:

- metodik ta'minotning yetarli emasligi;
- integratsiyalashgan darsliklarning kamligi;
- o'qituvchilarning maxsus tayyorgarligi zarurligi;
- vaqt resurslarining cheklanganligi;
- baholash mezonlarini ishlab chiqishdagi murakkabliklar.

Mazkur muammolarni hal etish integratsiyalashgan ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, chet tillarini o'qitishda fanlararo integratsiyaga asoslangan yondashuv zamonaviy ta'limning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Integratsiyalashgan kurslar o'quvchilarning nafaqat til kompetensiyasini, balki kasbiy, kommunikativ va madaniyatlararo kompetensiyalarini ham rivojlantirishga xizmat qiladi.

Ayniqsa, CLIL texnologiyasi, loyiha asosida o'qitish hamda raqamli ta'lim vositalaridan foydalanish chet tili ta'limining sifatini oshirishga yordam beradi. Kelgusida integratsiyalashgan kurslar uchun metodik ta'minotni takomillashtirish, o'qituvchilar malakasini oshirish va innovatsion baholash tizimlarini ishlab chiqish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Coyle D., Hood P., Marsh D. *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. Cambridge University Press, 2010.
2. Marsh D. *The Relevance and Potential of Content and Language Integrated Learning (CLIL)*. University of Jyväskylä, 2002.
3. Richards J.C. *Communicative Language Teaching Today*. Cambridge University Press, 2006.
4. Harmer J. *The Practice of English Language Teaching*. Pearson Education, 2015.

5. Nunan D. *Task-Based Language Teaching*. Cambridge University Press, 2004.
6. UNESCO. *Reimagining Our Futures Together: A New Social Contract for Education*. Paris, 2021.
7. OECD. *Future of Education and Skills 2030*. OECD Publishing, 2023.
8. Mehisto P., Marsh D., Frigols M.J. *Uncovering CLIL*. Macmillan Education, 2008.
9. Johnson K. *An Introduction to Foreign Language Learning and Teaching*. Routledge, 2018.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining chet tillarini o'qitish tizimini takomillashtirishga oid normativ-huquqiy hujjatlari.